

Vai atlaižu velns piektdienā ir

● LIENA RIMKUS, ILZE OZOLIŅA

"Nem vienu, otrs par brīvu!", "Nakts izpārdošana!", "Melnās piektdienas akcija televīzijai!", "Gada lielākās atlaides – Melnās nedēļas piedāvājums," – ziņas visos iespējamajos kanālos vilina atvērt maciņu. Segs, panna, kontaktlēcas, zivju eļļa, ceļojums uz Tenerifi – tik lēti kā nekad. Vai tas ir kāds labsirdības žests vai tieši otrādi – viltīgs aprēķins? Kāda tad ir preces pašizmaksa, ja reiz ar 80% atlaidi tā jebkurā gadījumā sedz ražošanā ieguldīto, pārdevēju darbalaiku, veikala telpu īri, apgaismojumu un visu pārējo? Īsi pirms miega telefons iedzīnkstas atkal – kredītkompānija piedāvā paņemt īpaši izdevīgo "Black Friday" kredītu.

Negrābj, kas pagādās

Liepājnieks Māris par cenām lieki galvu nelauza, bet arī neslinko, lai tās salīdzinātu. Viņu mājās smejojot dēvē par atlaižu bukletu, jo ik nedēļu pirms došanās uz veikalu viņš izpēta katru lielveikala katalogus, salīdzina cenas un pērk konkrētus produktus tajos veikalos, kuros ir atlaides. "Nē, man nav slinkums pētīt un braukāt. Es vienkārši nevaru nopirkt olas par 3,5 eiro, ja zinu, ka aiz stūra tās maksā 2 eiro. Kāpēc man tas būtu jādara?"

Rūpīgi izvērtējot cenas, ar apdomu viņš iegādājies arī sadzīves tehniku, televizoru, Ziemassvētku dāvanas mājiņiem. "Tiešām sanācis, ka pēdējos gados Melnās piektdienas ir nostrādājušas manā labā. Domāju, visdrīzāk, tāpēc, ka es zinu, ko man vajag, un tad mediju konkrētās preces. Tas nav tā –

atveru veikala lapu un grābju, kas pagādās. Nē. Zinu, cik tas maksāja iepriekš, salīdzinu ar citiem veikaliem un pieņemu lēmumu. Esmu ietaupījis, noteikti," vīrietis ir pārliecināts.

"Patiesībā es līdzīgi rīkojos, iegādājoties kaut ko interneta aptiekās. Atveru visus lodziņus un tad vienu un to pašu produktu metu katrā iekšā, kur lētāk, tur pasūtu," piebilst viņa dzīvesbiedre.

Citās domās ir seniore Aiva. "Nu, kādas melnās iepirkšanās! Tagad tik daudz krāpnieku, ka es neuzticos nekādiem brīnumiem. Kvalitatīvas lietas nevar maksāt lēti, turklāt ir jāciena ieguldītais darbs. Nav arī jēgas pirkt tāpat vien un turēt plauktā. Lielos pirkumus pati uz savu galvu neveicu, palīdz dēls. Bet ikdienas atlaides jau gan papētu citreiz – lielveikalos, kad pārku mazmeitām kādu lelli, protams, ir patīkami, ja cena zemāka. Arī pārtiku pērkot, skatos, kur akcijas zīmīte. Vispār šā brīža cenas ir tik paaugstinātas, ka akcijas vienkārši ir veids, kā tiešām atļauties nopirkt produktus. Taču tādi iepirkšanās trakumi nav man, nē."

Savukārt Norai netīkams šķiet pat šāds tirgošanās apzīmējums – Melnā piektdiena. "Vīramāte stāsta, Latvijas laikā Liepājā viena decembra svētdiena pirms Ziemassvētkiem saukta par Zelta svētdienu. Tad visas bodes bijušas vaļā Ziemassvētku lietīņu un dāvaniņu iegādei. Tādi svētki pirms svētkiem. Zelta svētdiena skan jaukāk," ierosina liepājniece. Viņai piebalso Ilze: "Jā, melnā piektdiena ir piektdiena trīspadsmitajā datumā."

"Tā ir acu aizmāļošana!"

Trakulīgie iepirkšanās svētki Melnā piektdiena, kas pārņēmu-

EGONA ZĪVERTA FOTO

"Black Friday" ārzemēs nav gluži tas pats, kas Melnā piektdiena Latvijā – atlaides piedāvā visur, taču svešzemē tās ir reālas, bet šeit lielākoties simboliskas.

ši pasauli un nonākuši arī līdz Latvijai, pirms daudziem gadiem aizsākušies ASV. Amerikā to svin novembra pēdējā piektdienā, uzreiz pēc Pateicības dienas (šogad "Black Friday" atzīmē 24. novembrī), dažādām precēm piedāvājot ļoti kārdinošas atlaides.

Daudzās valstīs šajā dienā valda īsts iepirkšanās neprāts – pie tirgotavām pacietīgākie rindu aizņem jau naktī, bet, kad

veikali ver durvis, tajos metas iekšā pūlis, ķerot un grābjot, ko var. Neizpaliek savstarpēja plēšanās, kautiņi un citi incidenti. Latvijā līdzīga ažiotaža piedzīvota nesen, kad veikals "Lidl" akcijā piedāvāja bērnu rotaļu virtuvītes.

Mūsu valstī tirgotāji un pakalpojuma sniedzēji ar katru gadu aizvien vairāk cenšas Melno piektdienu izmantot pircēju pievilināšanai. Tomēr īste-

na iepirkšanās šeit iet secen, jo piedāvātās atlaides lielākoties ir mērenas, salīdzinot ar cenām citviet. Piemēram, ASV interneta vietnē "Best Buy" nedēļas sākumā Melnās piektdienas piedāvājumā putekļsūcēja "iRobot Roomba i7" cena bija 375 ASV dolāru, tikmēr Latvijā tas vidēji maksā 700 eiro, arī, pērkot televizoru vai portatīvo datoru, var ietaupīt vairāk nekā simts eiro. >>

ES DOMĀJU TĀ: VAI VAR TICĒT AKCIJĀM UN ATLAIDĒM?

Dace Zāģere

– strādā:
– Īsti jau ne, jo cilvēki kļūst zinošāki. Par akciju "Melnā piektdiena" es

vispār nedomāju, jo tā saistīta ar visādiem mārketinga trikiem un zemūdens akmeņiem, ne jau labdarību. Kad nepieciešams, nopērku, ko vajag, nevis gaidu un ticu milzīgām atlaidēm. Kāpēc jāpērk, jāatdod sava nauda par patiesībā nevajadzīgām lietām, kuras kādā akcijā piedāvā lētāk? Tagad, pirms Ziemassvētkiem, ļoti izdevīgs laiks, lai aicinātu pirkt. Ļoti jāapdomā, ko tu pērc un kāpēc.

Antra Nadziņa

– mūzikas skolotāja:
– Neuzticos. Veikalos visu

laiku ir dažādas akcijas un atkal akcijas. Neesmu no tās paaudzes, kas neskaita un nedomā, ko pērk. Kad es dzirdu "Melnā piektdiena", tas man

asociējas ar kaut ko sliktu, nevis labu. Man patīk visu rēķināt, tāpēc iepērkoties vienmēr pētu cenas. Man patīk saprast, cik prece patiesībā maksā, cik paņemt veikals. Neviens un neko nepārdos zem pašizmaksas.

Silvija Neimane

– nestrādā:
– Esmu strādājusi veikalā, zinu, kā notiek. Akcijas vajag, lai izpārdotu noliktavas un atbrīvotos no nesezonas precēm. Akcijas var būt izdevīgas, jo precei tomēr cena būs zemāka, bet pilnīgi visam ticēt nevajag. Jāliek lietā loģiskais prāts. Tirgotāji sev pāri nedarīs.

Emīls Agrums

– inženieris:
– Teikšu, ka neuzticos. Kaut kas tur nešķiet tīrs... Esmu pats redzējis, ka precei viena cena,

tad to paaugstina un pēc tam piemēro kaut kādu atlaidi, sakot, ka nu gan ir lēti. Domāju, ka daudzi pavelkas uz atlaidēm un tikai pērk. Gan jau es arī uzķertots uz kādu izsludinātu akciju... Mārketingā strādājošie zina, ko dara, jo galvenais ir pārdot pēc iespējas vairāk.

Zenta Junkule

– pensionāre:
– Īstenībā ne, jo esmu novērojusi, ka, pirms tiek izsludināta kāda akcija vai atlaides, pārdevēji nomaina, paaugstina precēm cenas. Pēc tam reklamē, ka atlaides par 50 un vairāk procentiem. Kaut kāda atlaide sanāk, bet ne jau veikalim par sliktu. Ja pārtikai lietošanas termiņš beidzas un tad pārdod lētāk, to es saprotu, jo ir atlaide. Citas mantas varbūt pārdod lētāk, jo tās neviens nepērk un noliktavas pilnas.

DAIGA LUTERE
EGONA ZĪVERTA FOTO

MELNĀS PIEKTDIENAS NEPRĀTS

- "Black Friday" var tiešām kļūt par gada melnāko dienu. Laikā no 2006. līdz 2018. gadam 44 Melnās piektdienas incidentos Amerikā gājuši bojā 11 cilvēki un 109 ievainoti, vēsta "New York Post" interneta vietnē.
- Pirmais Melnās piektdienas nāves gadījums ASV reģistrēts 2008. gadā – Longaildendā gāja bojā veikala "Walmart" darbinieks, kad aptuveni 2000 pircēju liels pūlis metās tirgotavā un vīrieti sabradāja.
- 2011. gadā Melnajā piektdienā kāda sieviete Kalifornijas štatā "Walmart" pircējiem iepūta acis piparu gāzi, radot vieglus ievainojumus 20 cilvēkiem. Incidenti sākās, kad cilvēki gaidīja rindā, lai iegādātos spēļu konsoli "Xbox 360".
- 2012. gada trakajā izpārdošanas dienā divi cilvēki tika nošauti pie "Walmart" Talahasī, Floridā, strīda laikā par stāvvietu.
- 2015. gadā vairāki cilvēki sakāvēs tirdzniecības centrā Florencē, Kentuki štatā, iespējams, par "Air Jordan" sporta apaviem. Šis gads tolaik tika nodēvēts par "vissliktāko Melnās piektdienas kautiņu vēsture", jo intensīvi tika izmantoti viedtālruni, kas varēja uzreiz nofilmēt incidentu video.

AVOTS: DAŽĀDI INTERNETA RESURSI